

grens van het oligohaliene) milieu is voor een botanisch onderzoek van zeer groot belang. In dit verband herinneren wij ook nog even aan het genoemde *Caricetum elatae*, dat alleen in één van de terreinen van de noordnes voorkwam, zonder dat hiervoor een directe verklaring kan worden gegeven.

De Kamerikse nessen zijn dus een hoogst

interessant gebied. Voor de planten-socioloog een belangrijk studie-object, voor de florist wellicht een terrein met nog nieuwe verrassingen, voor de natuurliefhebber een dorado van ruimte en eenzaamheid en voor ons allen een landschappelijke en historische bijzonderheid.

De kwalificatie „natuurmonument” gaat zeker niet te ver.

LITTERATUUR:

- Agsteribbe, E. c.s., Mosvondsten in Nederland. N.K.A. 57 (1950) p. 282.
 Bennema, J., De diepere ondergrond van West-Nederland. Boor en spade III (1949) p. 137, 138.
 Bryologische werkgroep K.N.N.V., Mededelingen van de Bryologische werkgroep K.N.N.V. *Buxbaumia* 10 (1956) p. 27, 28.
 Doorn, C. J. van, Het oude Miland en zijn waterstaatkundige ontwikkeling. Dissertatie 1942.
 Duyverman, J. J., De landbouwscheikundige basis van het streekplan. Dissertatie 1948.
 Dijk, J. v. en V. Westhoff, De plantengroei der natuurgebieden in Noordwest-Overijssel. *Natuur en Landschap*, zomer 1955, p. 11—15.
 Flora Neerlandica, Deel I, afl. 3, Cyperaceae. 1954.
 Florschütz, F., Wordingswijze en botanische samenstelling van enige Nederlandse veensoorten. Het veen en zijn ontginning. Ned. Heidemaatschappij 1948.
 Heukels, H. en S. J. van Ooststroom, Flora van Nederland, 14e druk, 1956.
 Hudig, J. en J. J. Duyverman, De centrale venen van Zuid-Holland en West-Utrecht. Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen, no. 56, 1, 1950.
 Kuiper, P. en S. Segal, De natuurgebieden rondom de Belter- en Beulakerwijde. *Kruipnieuws* 17 (1955) p. 9 — 18.
 Leentvaar, P., Rapport over het plankton van de Graft. Staatsbosbeheer, 1955 (manuscript).
 Leeuwen, Chr. G. van, Een verdwijnende levensgemeenschap: „het Blauwgrasland”. *Natuur en Landschap*, herfst-winter 1953-1954, p. 83—94.
 Meijer, W. en R. J. de Wit, Kortenhoeft, 1955.
 Vink, T., De Rivierstreek, 1954.
 Westhoff, V. c.s., Overzicht der plantengemeenschappen in Nederland, 1946.
 Westhoff, V., Landschap, flora en vegetatie van de Botshol nabij Abcoude, 1949.
 Wit, R. J. de, De draadzeggegemeenschap in Noordwest-Overijssel. *Kruipnieuws* 13 (1951) p. 3—6.
 Zinderen Bakker E. M. van, Het Naardermeer, 1942.

VOGELWAARNEMINGEN IN EN OM VIJFHUIZEN

FREEK VAN DER MEER.

De onderstaande waarnemingen werden verricht in de maanden februari en maart 1956 in de omgeving van Vijfhuizen. Dit dorp ligt in het noordwestelijk gedeelte van de Haarlemmermeerpolder. Tot het

waarnemingsgebied behoren eveneens de polders (wei- en hooilanden) tussen Vijfhuizen en Haarlem: de Vijfhuizerpolder, de Poelpolder en de Verenigde Grote en Kleine Polders. Ik geef deze waarne-

mingen in aansluiting op het artikel „Verdwijnd Polderland” in het februari-nummer van dit jaar.

Vlaamse gaaien.

Deze vogels worden hier eigenlijk nooit waargenomen. Gedurende de trektijd van verleden jaar, in oktober 1955, werden ze echter verscheidene malen gezien, vooral in de boomgaarden bij de boerderijen. Na korte tijd waren ze toen weer verdwenen. Kort na het invallen van de strenge winter in februari werden opnieuw Vlaamse gaaien in Vijfhuizen waargenomen. Eerst waren ze uiterst schuw en hielden ze zich alleen op in tuinen met dicht struikgewas. Later — toen vermoedelijk de honger meer begon mee te spreken — waagden de vogels zich in de nabijheid van de huizen en aten van het daar uitgestrooide voer. De laatste waarneming dateert van 15 maart; daarna werden ze niet meer gezien.

Waarschijnlijk zijn de gaaien uit de bossen bij Haarlem en in de duinen door de honger naar Vijfhuizen gedreven, daar dit kleine dorpje (met alleen in de tuintjes bij de huizen en om de boerderijen wat bomen en struiken), hun weinig aantrekkelijks biedt.

Spreeuwen.

Toen in begin 1956, na de eerste paar dagen strenge vorst, de temperatuur op 3 en 4 februari hier opliep tot iets boven het nulpunt, vond in deze omgeving een enorme invasie van Spreeuwen plaats. Dit geschiedde op de morgen van 4 februari om 8 uur op een punt in bovengenoemde polders in de onmiddellijke omgeving van Haarlem. Uit noordoostelijke richtingen kwamen de Spreeuwen aanvliegen in troepen van resp. 3000, 1000, 3000, 2000 en 1000 vogels. Troep na troep streek neer op eenzelfde stuk grasland.

Het was opmerkelijk, dat andere Spreeuwen die, alleen of in kleine groepjes, overvlogen, van vliegrichting veranderden zodra zij deze „massa-meeting” zagen en zich daarbij aansloten. Tenslotte leek het wel alsof op deze weiden mest was uitgespreid; het gras was door de vele vogels niet meer te zien!

Na korte tijd te hebben gerust, hielden de ongeveer 10.000 Spreeuwen een massale „vliegdemostratie”, hetgeen een zeer indrukwekkend schouwspel was. Later op de dag waren ze in verschillende kleinere groepen verspreid aan het voedsel zoeken. Van een boerderijtje waren alle gebouwen alsmede de omringende hekken letterlijk met Spreeuwen bedekt.

Deze grootscheepse invasie was des te meer opmerkelijk omdat de voorafgaande weken slechts het normale aantal Spreeuwen in dit gebied werd waargenomen. Misschien moet de oorzaak worden gezocht in de temperatuurverschillen, die in die dagen in Europa heersten: zoals gezegd was het in deze omgeving betrekkelijk mild, maar de later ook in ons land zo strenge vorst naderde reeds vanuit Oost-Europa. De vogels zijn wellicht „voor de bui uit gevlogen”.

Het aantal Spreeuwen is na die datum geleidelijk verminderd, hoewel er na de vorst eveneens grote aantallen werden waargenomen. Dit kunnen terugtrekkers geweest zijn.

Kieviten.

De Kievit is in het polderland alhier een bekende verschijning. De eerste vogels in 1956 (tien stuks) vlogen in noordoost-richting over op 6 maart. De volgende dag zag ik er één op een weiland en op 9 maart 17. Van 10 tot en met 15 maart (ongunstig weer met een koude wind, sneeuwbuien en flinke nachtvorsten) zijn

ze hier niet gesignaleerd. Op 16 maart waren er weer twee.

De 17e maart was hier een prachtige zachte en zonnige dag, met af en toe een hoge ijle bewolking. Er was toen een buitengewoon sterke trek van Kieviten, die alle in noordoost-richting vlogen. Om omstreeks 8 uur kwamen de eerste vogels over. Nu eens vlogen ze alleen of met enkele soortgenoten, dan weer in groepjes van 6 tot 15 vogels. Het aantal, dat per uur overtrok, bedroeg ongeveer 400. Dit duurde tot ongeveer 3 uur in de middag, waarna het overvliegen betrekkelijk snel afnam. Die dag zijn er hier zeker minstens 3000 Kieviten gepasseerd. Ook andere vogels gingen over naar het noorden en oosten. Zo telden we 25, 35, 10 en 20 plevier, 25 ganzen in V-formatie en 4 Wilde eenden.

's Avonds om 7 uur zat een veertigtal Kieviten te rusten op een klein bleekveldje op een boerenerf bij Hoofddorp (Haarlemmermeer).

De volgende dagen zette dit overvliegen van terugtrekkende Kieviten zich voort, hoewel in geringere mate. Steeds werden gedurende een uur waarnemingen verricht. Het resultaat was: op 19 maart: 80, 20 maart: 45, 21 maart: 15, 22 maart: 26, 24 maart: 49. Op 20, 23 en 24 maart werden eveneens groepen Kieviten op de weilanden waargenomen, bestaande uit resp. 17, 40 en 62 vogels.

Bonte kraaien.

In het omschreven gebied werden in de winter 1955/56 opmerkelijk meer Bonte Kraaien waargenomen dan in 1954/55.

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN

Langs het IJsselmeer. Op zondagmiddag 17 februari maakten W. Loode en ik een excursie langs het IJsselmeer tussen Nijkerk en Spakenburg. Bij Nijkerk zaten in de polder 20 Kieviten. Aan het meer zagen wij geen zwanen, maar wel 40 Nonnetjes (mannetjes en wijfjes), 30 Grote zaagbekken (mannetjes), 5 Bergeenden, 200 Kuifeenden, een zeer grote troep Wilde eenden met een volkomen witte eend ertussen, 5 Mantelmeeuwen en halfweg, langs de dijk, 5 Sneeuwgorzen, die als een troep dansende muggen telkens opvlogen van de onkruid-ruigte tussen de steenbeschoeiing aan de onderkant van de dijk, om na een wild gedwarrel op ongeveer precies dezelfde plek weer neer te strijken. Ze gaven geen geluid; dit in tegenstelling met de 12 Sneeuwgorzen, die H. Misset op 5-2-57 waarnam aan het zandige strandje met stenen bij de hoek Alambertskade-Horndijk (Oud-Loosdrecht); deze lieten, behalve enkele hese gorzegeluiden, ook enkele hoge trillers horen: trú-lu-lu-lu-lu. Evenals de onze waren ook deze in overgangskleed en maakten een zeer bonte indruk. Zaterdagmid-

dag 23 februari nam Loode tussen Nijkerk en Spakenburg een even groot troepje Sneeuwgorzen waar als wij op 17 februari.

R. LUIKEN.

Hermelijn als eierrover. Reeds meermalen vond ik lege nesten van Wilde eenden of van weidevogels, waarbij bij nadere beschouwing de eieren tot op circa 5 meter afstand van het nest, in volkomen gave toestand, goed verstopt tussen de vegetatie, werden teruggevonden. Na verschillende gesprekken met jachtopzichters en amateur-ornithologen, was ik er van overtuigd, dat deze roverijen aan ratten moesten worden toegeschreven.

Op 25 april j.l. was ik echter getuige van een gebeurtenis, die bewijst, dat het verstoppjen van eieren stellig niet in alle gevallen zonder meer als rattewerk mag worden beschouwd. Het gebeurde in de Polder Oosterwold, waar ik met de vogelwachter A. van den Berg een bezoek bracht aan de kemphanenbaltsplaats op de Kleine Woldweg. Terwijl wij naar de Kemp-hanen keken, hoorden wij plotseling, dat de